

СЕВЕРОИЗТОЧЕН ПРИДУНАВСКИ РЕГИОН

Оформянето на територията на региона се е извършило под въздействието на благоприятното му географско положение и допълването на различните му части в демографско, природно и стопанско отношение. За стабилността на междуселищните връзки в региона е допринесло дългогодишното съществуване в сегашните им граници на административните области Русе, Силистра, Разград и Търговище, макар и под наименованието “области”.

I. Географско положение, граници и териториален обхват.

Североизточният Придунавски регион има територия с площ 10827,5 км², или 9,8% от територията на страната. Той обхваща части от ясно обособени природни области в Североизточна България - Лудогорието, Добруджа, крайдунавските низини, Дунавската равнина, Предбалкана и Стара планина. Това разнообразие допринася за взаимното допълване в природно и стопанско отношение на отделните му части, което е благоприятен фактор за цялостното му развитие. През територията му преминават важни за страната ни транспортни трасета/ ж.п. линиите Русе-В. Търново-Кърджали-Подкова, Русе-Каспичан-Варна, Самуил-Силистра и шосейните пътища Плевен-Русе, В. Търново-Русе, Русе-Силистра/. В Русе се намира единствения мост на река Дунав в българо-румънския участък на реката, който ни свързва със страните в Централна и Западна Европа. През последните 4 години функционира и фериботна връзка между Русе и Гюргево за товарни автомобили. Излазът на Дунав определя до голяма степен гравитацията на региона към тази естествена граница. Всичко това определя в крайна сметка благоприятното транспортно географско положение на територията му. Същевременно политико-географското му положение през последните 10-тина години претърпя значителни промени с разпадането на Варшавския договор и войните в Югославия. Във връзка с възможностите на реката за транспорт и като водоизточник, по крайбрежието ѝ са концентрирани едни от най-големите промишлени предприятия в региона/ в Русе и Силистра/.

Източната граница на региона със Североизточния Приморски регион е условна, тъй като тя не е ясно очертана в природно отношение и по отношение междуселищните връзки. Тази граница обаче не е пречка за транспортните връзки между двата региона и това влияе благоприятно върху стопанските им връзки.

На юг региона граничи с Югоизточния регион. Границата им минава през Предбалкана. Връзките с Югоизточния регион и цяла Южна България се осъществяват основно през проходите Вратник и Котленски.

На запад региона граничи със Северния Централен регион. През тази граница преминават важни за страната и региона транспортни връзки, като ж.п.линиите от София за Варна и от Русе за Г.Оряховица, автомобилните пътища от София за Русе и Варна и др. В тази връзка западната граница на региона също може да бъде определена като условна, тъй като междуселищните връзки през нея са твърде интензивни.

В крайна сметка може определено да се каже, че географското положение и възможностите на границите на Североизточния Придунавски регион са благоприятна предпоставка за неговото развитие.

II. Природни условия и ресурси.

Те оказват силно влияние върху стопанското и демографското развитие на региона.

1. Релеф.

В общи линии релефа може да бъде характеризирани като равнинно-хълмист., тъй като територията на региона е разположена в Дунавската равнина и Предбалкана..Максималната височина е 501м в Самуиловските височини/Лудогорието/. От север на юг могат да бъдат проследени следните релефни форми:

Крайдунавски низини-Побрежието,Попино-Гарванска и Айдемирска.Те предлагат благоприятни условия за земеделие и строителство. Голяма част от територията на тези низини са пресушени блата и заливни тераси. Стръмните им брегове на места са предпоставка за развитието на ерозионни процеси. Средната надморска височина в тази част от региона е около 40-50м.

Височини/ридове/. Такива са Разградските ,Самуиловските,Поповските и Антоновските. Протичащите през тях реки са създали долинни разширения, които са благоприятни за земеделие и транспортно строителство.

Хълмиста равнина представляват Лудогорието и Добруджа. В тях са се образували каньоновидни долини и множество суходолия.

Като цяло релефът в територията на региона може да бъде определен като благоприятен и позволяващ развитието на механизирано земеделие,транспортно и промишлено строителство. От друга страна равнинния му характер и отвореността на територията му на североизток дава възможност за нахлуването на студени въздушни маси през зимата.

2.Полезни изкопаеми. Те са ограничени в количествено и качествено отношение, което е отражение на геоложкия строеж на територията на региона. Със стопанско значение са находищата на **каолин и кварцов пясък** /Ветово и Сеново/, **о блицовъчен варовик** /селата Пиргово и Красен/, **огнеупорни и обикновени глинни , пясък и чакъл** /извличат се от река Дунав/. Тези полезни изкопаеми са база за развитието на добивни промишлени отрасли и дейности, на стъклопроизводството, керамичната промишленост, порцеланово-фаянсовата промишленост и други обработващи промишлени отрасли.

3.Климатични условия и ресурси.

Територията на региона попада в **умерено-континенталната климатична област, което** определя параметрите на климатичните компоненти. Средните годишни температури са между 11 и 12

0

, като те са по-високи в Дунавското крайбрежие в сравнение с температурите във вътрешността на региона. Отвореността на територията на североизток и отдалечеността от Черно море са фактори за засиления континентален характер на климата в региона, който се изразява в по-студените зими и по-горещите лета в сравнение с други региони на страната.

Средните количества на валежите в региона са около 550мм/м².,като в крайдунавските низини те достигат над 600 мм/м

2

, докато в Лудогорието спадат под 500 мм/м

2

. Максимумът на валежите е в началото на лятото, но често в края на този сезон има засушавания, поради което се налага изкуствено напояване на много култури.

Преобладаващите ветрове в региона са от североизток. Поради равнинно-хълмистия характер на релефа през зимата тези ветрове водят до отвяване на снежната покривка на посевите, а през пролетта и есента предизвикват активизирането на ветровата ерозия на черноземните почви. В Лудогорието и Добруджа през зимата са чести снежните бури и навяването на преспи, които ограничават транспортните връзки в региона. Това е наложило създаването на полезащитни пояси.

4.Водни ресурси.

Като цяло те са силно ограничени. Със стопанско значение са водите на реките Дунав,Янтра и Русенски Лом. Водите от Дунавската речна тераса се използват както за напояване, така и за питейни нужди. Реките в Добруджа и Лудогорието/Царацар,Сенковец,Топчийска,Тича,Врана и др./ често пресъхват през летните месеци, поради което стопанското им значение е минимално..

Повечето реки в региона имат дъждовно-снежен режим на подхранване с максимум на оттока в началото на лятото и минимум в началото на есента. Използването на водите им е ограничено , поради силната им замърсеност.

Основен ресурс за региона са водите на река Дунав, които се използват както за напояване, така и за транспорт, риболов, за технологични нужди и др.

5. Почвени ресурси.

Релефът, климатичните условия, водите и геоложкия строеж до голяма степен са предопределили разнообразието на почвите в региона. Най-голямо разпространение имат черноземите, сивите и тъмносиви горски почви. В разпространението на различните типове почви в региона се отбелязва изразена зоналност / височинна и териториална/.

В крайдунавските низини са разпространени **алувиално-блатните почви**. Върху тях вирее единствено естествена блатна растителност.

По долините на реките са разпространени **алувиално-ливадните почви**, върху които се отглеждат основно зеленчуци, технически култури и овощия.

Черноземите са най-разпространения тип почви. В региона се срещат редица техни разновидности/ излужени, оподзолени, карбонатни и др./ Черноземите са разпространени в Русенско, Добруджа и Лудогорието и върху тях се отглеждат зърнени и технически култури.

Сивите и тъмносиви горски почви са разпространени в Лудогорието, Предбалкана и Добруджа при по-голяма надморска височина. Върху тях отглеждат зърнени култури, лозя и овощия. Те се нуждаят от наторяване, поради по-ниското им съдържание на хумус.

6. Горските ресурси на региона са силно ограничени, поради почвено-климатичните условия. Площа на горите е едва 18% от територията му и те имат ограничени ресурси. Преобладаващата част от горите са широколистни/дъб, габър, липа и др./ По поречията на реките има ограничени формации от върби и тополи, които са без стопанско значение. В региона се срещат и ограничени масиви иглолистни тори, които са

изкуствени насаждения. В Добруджа и Лудогорието са създадени полезащитни пояси от широколистни дървесни видове. Като цяло Русенска и Силистренска области имат сравнително по-ограничени горски ресурси в сравнение с Разградска и Търговишка области.

III. Демографска ситуация.

Населението на региона наброява 741749д., или 9% от това на страната. През периода 1934-1988г. неговата численост нараства от 710000 на 850000д. Това се дължи основно на стопанското развитие на Русе, Силистра и останалите по-големи селища в региона. През последните 10 години то е намаляло с над 90000д. главно за сметка на емиграциите към Турция и Западна Европа и ограничаването на възпроизводствените му ресурси. Най-слабо е намалението на жителите на Русенска област, което се дължи основно на относително по-голямата им етно-конфесионална еднородност.

Под влиянието на демографски, стопански и редица други фактори, населението на региона е неравномерно разпределено по територията му. На територията на Русенска област живеят над 37,4% от жителите на региона, докато в Търговишка област живеят едва 19,6% от тях.

Средната географска гъстота на населението е $68,5\text{д/км}^2$, като стойностите ѝ са между 54д/км^2 в Силистренска и над 100д/км^2 в Русенска

област. Най-населени са общините на по-големите градове в региона/Русе, Силистра, Разград и Търговище/. Средната географска гъстота на населението им е над 100д/км^2

, а в Русенска община-над 450д/км^2

. Същевременно най-обезлюдени са териториите на общините Антоново, Алфатар, Кайнарджа и други, където средната географска гъстота на населението е под 20д/км^2

Различните природни и стопански условия са определили и значителните различия в разпределението на населението по височинни пояси. Основната част от жителите на

Русенска област обитават територии с надморска височина до 100м, докато населението на Търговишка област е концентрирано във височинният пояс 300-500м.

При новите стопански условия в страната ни, през последните 10 години дела на градското население бързо се променя. През 1985г. то е било 54,6% от цялото, докато през 1991г. дела му достига 57,6%. Това нарастване се дължи на емиграциите на етнически турци от региона, които в по-голямата си част са жители на селски райони.

През последните 6-7 години делът на градското население бързо спадна до 54,6%, което се дължи на миграциите към селата във връзка с нарастващата безработица в градовете от региона. С максимален дял на градското население изпъква Русенска област/над 70%/, което се дължи на привлекателността на град Русе и изчерпването на демографските ресурси в селата на областта. С минимален дял градско население се отличават Силистренска и Разградска области/около 50%/, поради етно-културните особености на населението им, благоприятните условия за земеделие и по-слабата привлекателност на градовете.

Полово-възрастовата структура на населението в региона до голяма степен отразява етно-културните му особености и социално-икономическите промени през последните 10 години. Мъжете са около 49% от населението, като дела им през последните няколко години намалява поради емиграциите и значителното спадане на раждаемостта. Мъжете са над 50% от населението на общините Завет, Бяла, Алфатар, Главиница, Дулово, Кайнарджа, Тутракан, Антоново, което отразява по-благоприятната му възрастова структура.

Делът на лицата в подтрудова възраст/около 20%/ е над средният за страната ни, а делът на лицата в пенсионна възраст /23,2%/ е под средният за страната ни. Това доказва, че населението в региона има по-големи трудови и възпроизводствени възможности в сравнение с други региони от страната ни. Между областите в региона съществуват също значителни различия. С по-благоприятна възрастова структура е населението в Търговишка и Разградска области, докато с най-застаряло население е Русенска област. С най-застаряло население в региона са общините Алфатар, Борово, Две могили, Иваново, Ценово и др.

Населението в региона се отличава и по отношение на образователната си структура. Делът на лицата с Висше и Полувисше образование е значително по-висок от средния

за страната ни, като това се отнася преди всичко за областите Разград, Силистра и Търговище. Това е отражение и на етно-културните му особености. Делът на етническите турци в областите Разград, Силистра и Търговище е между 33% и 48%, а в Русенска област - 12%. В регионът живеят 27,3% от турците и 11,2% от циганите в България. Това до голяма степен определя и особеностите в естественото възпроизводство и миграционната подвижност на населението през последните 10 години.

Емиграциите и бързото влошаване на възрастовата структура през последните 10-тина години доведоха до намаляването на брачността/едва 3,8‰/, която е по-висока само от Северозападния регион. Същевременно през този период бързо нарастна разводимостта/1,2‰/ която е по-ниска единствено от тази в Северния централен регион.

Тези негативни тенденции през последните години определиха и бързото спадане на Раждаемостта в региона/7,8‰/. Стойностите ѝ са по-ниски от тези в Югоизточния, Североизточен Приморски и Западния Тракийско-Родопски региони. Регионът е единствения в страната, в който селското население има по-висока раждаемост от градското. С най-ниска раждаемост са общините Иваново, Ценово и Две могили, докато с максимална раждаемост е населението в общините Дулово, Самуил, Опака и др. Основната част от родените в региона/72,3%/ са в Русенска, Разградска/8,6‰/, Търговишка/10,7‰/ и Силистренска/7,1‰/ общини.

Бързото застаряване на населението в региона през последните 10 години е основния фактор за нарастването на Смъртността. Стойностите ѝ /14,8‰/ са по-високи от средните за страната и по-ниски единствено от тези в Северозападна и Северна централна България. Смъртността на селското население в региона е под средната за страната, докато свмъртността в градовете е над средната за България. Това до голяма степен се дължи на сравнително по-слаборазвитата здравна мрежа в региона и запазването на демографските ресурси в селските райони на областите Силистра, Търговище и Разград. Като потвърждение на това е и високата **детска смъртност/15,2‰/** която е по-ниска единствено от тази в Югоизточния регион. Същевременно нивото ѝ е почти равно в градовете и селата от региона, което потвърждава извода за недоброто състояние на здравната мрежа в региона.

Като резултат от негативните тенденции в естественото възпроизводство на населението в региона, естествения му прираст/-7,0‰/ е с по-малки отрицателни

стойности единствено в сравнение със Северозападния и Северен Централен регион. С максимални отрицателни стойности е естествения прираст на населението в общините Иваново, Борово, Попово, Ценово и други, където стойностите му са 2 и повече пъти по-високи от средните за региона. Това е доказателство за напреднал процес на депопулация в посочените общини. До голяма степен това се дължи и на повишената миграционна подвижност на населението през последните 10 години. През периода 1989-1991г. региона е дал максимален брой емигранти/ около 74000д/. Тази емиграция бе предимно на жители от Търговишка и Разградска области. Именно емиграциите доведоха до бързото влошаване на полово-възрастовата структура на населението в региона и влошиха демографската ситуация в него. През последните 5-6 години емиграциите значително намаляха, но все още е значителен броят на емигрантите. През този период бързо нарастнаха изселванията към други региони, причина за което е спадът в икономиката и нарастващата безработица. Днес в региона живеят 13,5% от безработните в страната, като по този показател той отстъпва единствено на Западния Тракийско-Родопски регион.

Негативните тенденции в демографското и стопанското развитие на региона в крайна сметка определят и бързото намаляване на заетите лица в него. Днес на неговата територия живеят около 8,3% от всички заети в страната. Поради специфичните условия за стопанска дейност и етно-културните особености на населението, региона се отличава с по-висока от средната за страната заетост в Селското стопанство, Транспортa и по-ниска заетост в Промислеността и други стопански отрасли.

IV. Селища и селищна мрежа.

Селищната мрежа в региона е изградена от 502 селища/ 22 са градове/. Те са неравномерно разпределени. В Русенска област селищата са едва 83, докато в Търговишка-188. Тези различия се дължат на различията в природните условия/Търговишка област обхваща части от Предбалкана, където селищната мрежа е изградена от много на брой, но малки по население селища, поради недостига на обработваема земя в миналото/. До 1996г. 21 селища имаха статут на махали/главно в Търговишка област/. Гъстотата на селищната мрежа е 4,6 селища/100км². Тя е по-ниска от средната за страната, поради благоприятните условия за земеделие в региона.

Средната населеност на 1 селище е 1478д./3338д.в Русенска, 1302д.в Силистренска, 1467д.в Разградска и едва 773д.в Търговишка област/. Този показател отразява условията за труд и обитаване в отделните области от региона.

Средната населеност на градовете в региона е 18395д.,при 23320д. за страната ни. Преобладават много малките градове/ с население под 10000ж./. Такива са 1/3 от всичките в региона. Най-малки са Антоново/1968ж/,Алфатар/2227ж/,Главиница/2200ж/,Сеново/1914ж/ и др.

До 25000ж. имат 4 града- Бяла/10600ж/,Исперих/10600ж/,Попово/19135ж/ и Тутракан/10800ж/.

До 50000ж. имат само 3 града- Силистра/44790ж/,Разград/41150ж/ и Търговище/39900ж/. Единствено град Русе /166470ж/ има над 100000ж.

Поради безработицата в региона, повечето градове бързо намаляват населението си през последните години и се характеризират с изчерпани демографски ресурси. Доказателство за това е факта,че положителен естествен прираст има населението единствено в Антоново, Омуртаг и Главиница,а отрицателно миграционно салдо имат дори и областните центрове.

Средната населеност на селата в региона е само 702д..По-големи села / над 3000ж./ са Глоджево,Смирненски,Щръклево,Мартен,Николово,Айдемир/над 9000ж/,Калипетрово,Сливо поле. Селата Айдемир и Калипетрово/Силистренско/ са най-големите по население селски селища в страната ни. И в региона обаче основната част от селата са с население под 500д., което отразява сравнително неблагоприятните условия за живот и труд в тях.

В административно отношение селищата са групирани в 4 области и 27 общини/ 7 в Разградска,8 в Русенска, 7 в Силистренска и само 5 в Търговищка област/.

Особеностите в селищната мрежа на региона отразяват различните природни,стопански и демографски условия в отделните му части както в миналото,така и днес.

V. Стопанство.

Стопанският облик на региона се променя значително през последните 50 години, когато са построени огромната част от промишлените предприятия на територията му. Днес в него са регистрирани 34395 активни стопански субекти, или 7,7% от всичките в страната ни. Около 50% от тях са в сферата на търговията и общественото хранене. Значителен е броят им и в транспорта, образованието и другите обслужващи отрасли и дейности.

Развитието на първичния икономически сектор в региона е благоприятствано от наличие на нерудни полезни изкопаеми/каолин, кварцов пясък, облицовъчен варовик, глина, инертни материали/ и благоприятните почвено-климатични условия. В тази връзка Селското стопанство е водещ отрасъл на Първичния/добивен/ сектор.

Добивът на нерудни полезни изкопаеми и специализацията в селското стопанство са определили и развитието на съответни преработващи отрасли и дейности от Вторичния икономически сектор- ХВП, Стъкларска, порцеланово-фаянсва промишленост, строителство и др.

От Третичния сектор водещ е Транспортът и предимно Автотранспорта. Регионът не разполага със значителни природни и антропогенни ресурси за развитието на Туризма.

1. Водещ стопански отрасъл е Промишлеността/ Добивна и Обработваща/. Тя дава 6,4% от промишлената продукция в страната ни, или над 3 пъти по-малко в сравнение с Югоизточния регион. Частният сектор произвежда около 25% от ОПП в региона.

Водещи промишлени отрасли са ХВП, ХП, Машиностроене, Стъкларска и Електротехническа и електронна. Както и в останалите региони от страната, териториалната организация на Промишлеността е нерационална, тъй като основната част от предприятията са концентрирани в Русе и останалите областни центрове.

А/. Водещ промишлен отрасъл е **Хранително-вкусовата промишленост**, която дава над 21% от ОПП в региона и около 9,5% от продукцията на отрасъла в страната. Развитието ѝ се дължи основно на богатата селскостопанска суровинна база. Това определя незначителния спад на дела ѝ през последните 10 години, въпреки значителния спад на селскостопанското производство. Регионът е водещ в производството на млечни продукти и е сред водещите в производството на месо и месни произведения. В него се произвеждат 11,5% от месото, 24,2% от сиренето и кашкавала, 11,2% от растителните хранителни масла, 10,7% от гроздовите вина, 3,2% от зеленчуковите и 4,5% от плодовите консерви, 10,5% от млечните масла в страната ни и 7,6% от брашното.

Водещ подотрасъл е Месната промишленост, чието развитие се дължи на развитото Животновъдство в региона доскоро. Най-големите предприятия за месо и месни продукти се намират в потребителските центрове - Русе, Търговище, Силистра/„Меком“/, Разград. В Разград и с. Червена вода в близкото минало бяха построени значителни по мощност птицекомбинати, които днес функционират с незначителна част от капацитета си.

През последните 10 години значително бе намалено производството на консерви в региона, поради спада в селското стопанство. Делът му в производството на плодови консерви спадна 2 пъти, а в производството на зеленчукови консерви - около 4 пъти. Значителен спад бележи и производството на гъбени консерви в с. Красен. Основните консервни предприятия/Русе, Търговище, Силистра, Разград, Бяла, Исперих, Кубрат и др./ работят с незначителна част от мощностите си. Нарастване на продукцията бележи само предприятието за плодов сок в с. Сливо поле. През последните 4-5 години в региона се появиха и много частни консервни предприятия, също разчитащи на богатата суровинна база.

В региона се намира едно от най-старите предприятия за захар у нас - Русе. В него се произвеждат около 10% от захарта в страната и 100% от лимонената киселина. Доскоро това предприятие бе и единственият производител на хлебна мая в България. То е построено под въздействието на благоприятното географско положение на Русе и възможностите за отглеждането на захарно цвекло в региона. В него обаче не се произвеждат захарни изделия.

Регионът е на I-во място в страната ни по производство на млечни продукти/сирене, кашкавал, масла/. През последните няколко години се отбелязва тенденция към нарастване на относителния му дял в тези производства. През 70-те години бяха построени значителни мощности в

Русе, Търговище, Силистра, Разград, Кубрат, Попово, Бяла и други по-големи селища.

Богатата суровинна база в региона е определила развитието и на мелничарската промишленост. Предприятия има в Русе, Силистра и редица други селища от региона. В Разград се произвежда царевично масло, нишесте, брашно и фуражи. Предприятието бе едно от първите приватизирани предприятия в страната. То бе купено от белгийска фирма.

В град Исперих се произвежда калибрирана царевица.

Регионът е на IV-то място в страната по производство на гроздови вина. Основните винарски и спиртоварни центрове са Търговище, Русе, Кубрат, Силистра, Бяла. Най-известни в чужбина са марките вина произвеждани в Търговище. В същото предприятие се произвежда и водка. В Силистра се произвежда кайсиева ракия по оригинална технология, а в Русе-бисерна ракия. В Русе се произвежда и винен оцет.

Тютюневата промишленост в региона е представена само от цехове в Дулово и Исперих за първична обработка на тютюн. Тютюневи изделия не се произвеждат.

Хранителни растителни масла се произвеждат в Русе, Попово и Силистра. Регионът е на 5-то място в страната по производството на олио.

Производството на хляб и закуски е застъпено основно в най-големите градове от региона - Русе, Силистра, Търговище и Разград. В тях сега функционират множество частни фурни.

В Русе и Търговище се намират едни от най-големите предприятия в страната ни за производството на безалкохолни напитки/основно от марката "Кока Кола"/.

Б/. Химическата промишленост произвежда 17,4% от ОПП в региона и 3,8% от

продукцията на отрасъла в страната ни. Основен център на отрасъла е град Русе. В него се произвеждат бои, лакове, изкуствени кожи, пластмаси, битум, моторни масла. В Русе е най-старото химическо предприятие в страната ни "Приста". В него са се произвеждали бензин и масла още преди Втората световна война. Водещо химическо предприятие за региона днес е "Антибиотик"/Разград/, в което се произвеждат пеницилин, биомицин, стрептомицин и редица други лекарства. Значителен дял от продукцията в отрасъла се произвежда в "Латекс"/град Бяла/. В това предприятие се произвежда латекс, каучукови изделия и др. В Силистра се произвеждат технически каучукови изделия.

В/. Машиностроенето и металообработването произвеждат 10,8% от ОПП в региона и 7,9% от продукцията на отрасъла в страната ни. През последните 10 години делът на отрасъла в ОПП е спаднал 2 пъти, което се дължи на ограниченото търсене на продукцията му. До края на 80-те години в региона бяха построени множество предприятия, произвеждащи разнообразна продукция, предназначена основно за пазарите на СИВ. Днес тези предприятия са в тежко финансово състояние поради липсата на пазари за продукцията им и високата себестойност на последната.

Основното предприятие от отрасъла е ЗТМ край Русе, където се произвеждат оборудване и машини за металургията, рудодобива, металообработването и машиностроенето.

Регионът е специализиран в производството на **селскостопански машини** във връзка с благоприятните условия за развитието на селското стопанство. Такива машини се произвеждат основно в Русе, но предприятия от подотрасъла има и в Дулово, Кубрат, Завет, Тутракан, Две могили, Старо село. В Търговище има ремонтно предприятие за селскостопански машини. В региона се произвеждат над 13% от тракторите в страната и значителна част от прикачната земеделска техника.

Транспортното машиностроене е представено от предприятията в Русе и Тутракан произвеждащи речни кораби, лодки и яhti. В Търговище и Попово се произвеждат елементи от оборудването на морски кораби. През последните 10 години тези производства са ограничени до минимум. Към подотрасъла се отнасят и ремонтните ж.п. предприятия в Русе и Самуил, както и ремонтното предприятие за камиони и автобуси в Омуртаг.

В региона е застъпено и производството на металорежещи машини/Русе,Разград,Силистра,Попово/,мелничарски машини/Борово/,нестандартно оборудване/Разград/, инструменти/Дянково/,строителна техника/Главиница,Исперих/,машини за ХВП/Търговище/ и др.

Повечето от посочените производства са силно ограничени през последните 10 години, поради ограничените пазари за продукцията им.

Металообработването е представено от производствата на чугунени отливки/Разград/ и на алуминиеви отливки/Силистра/,болтове и гайки/Юпер,Русе/,стоманена арматура/Лозница/,печки и газови уредби/Тутракан/,детски колички/Русе/. Металообработващите предприятия в Разград и Силистра дават над 3% от ОПП в региона и около 1,5% от продукцията на Черната и Цветна металургия в страната.

Г/.Електротехническата и електронна промишленост произвеждат 5,8% от ОПП в региона и около 10% от продукцията на отрасъла в страната.През последните 10 години делът им в ОПП е спаднал около 3 пъти, докато този в продукцията на отрасъла в страната се е запазил на същото равнище. Това е доказателство за структурни промени в Промишлеността на региона, извършващи се при нови икономически условия.

Застъпени са производствата на : измервателни уреди/Русе/,електроинсталации/Русе и Кубрат/,акумулатори и хладилни инсталации/Търговище/, печатни платки/Русе и Бяла/,калкулатори и касови апарати/Силистра/, електронни и механизирани детски играчки/Силистра и Разград/,редуктори/Бяла/.

Д/.Стъklarската и порцеланово-фаянсва промишленост произвежда 5,5% от ОПП в региона и над 22% от продукцията на отрасъла в страната. През последните 10 години делът на отрасъла в ОПП на региона е нарастнал над 2 пъти, което се дължи на осигурената суровинна база и потреблението на продукцията. Отрасълът е представен от 2 основни предприятия: Разград/стъкло и порцелан/ и Исперих/фаянс и керамични плочи/.

Е/.Текстилната и трикотажна промишленост произвеждат около 4,5% от ОПП в региона и 8% от продукцията на отрасъла в страната.В региона се произвеждат около

13% от копринените, 3,5% от памучните и едва 0,01% от вълнените платове в страната. Основен център на текстилната и трикотажна промишленост е град Русе. В него се произвеждат копринени платове/"Дунавска коприна"/, чорапи и чорапогачи/"Фазан"/, памучни платове и нетъкан текстил/жакард/. В Тутракан се произвеждаха доскоро конопени тъкани, но липсата на суровина и потребление определиха ликвидацията на това производство.

Памучен текстил и трикотаж се произвежда и в Разград, Търговище, Антоново, Омуртаг и Силистра. В град Дулово се тъкат килими/основно персийски тип/.

Ж/. Дърводобивната и дървообработваща промишленост произвеждат 4,5% от ОПП в региона и над 12% от продукцията на отрасъла в страната. Североизточният Придунавски регион произвежда 11,9% от облия и цепен дървен материал в страната и под 1% от дъските.

През последните 10-тина години относителния дял на отрасъла в ОПП нараства, въпреки че се работи основно с вносни суровини. Най-големите предприятия са "Леспром"/Силистра/, в Русе/дограма, мебели/, Кубрат, Търговище и Исперих.

З/. Промислеността за строителни материали произвежда над 4% от ОПП в региона и около 10% от продукцията на отрасъла в страната. Тя е представена от добив на инертни материали/основно от река Дунав/, производството на облицовъчни строителни материали/Русе/, бетонни тръби/Русе/, строителни конструкции/Силистра, Търговище, Русе, Разград/, тухли и цигли/Русе, Бяла, Разград, Търговище, Кубрат/, огнеупорна керамика/Русе/ и др. Регионът произвежда 4,7% от тухлите в страната/последно място/.

И/. Кожарската, кожухарска и обувна промишленост произвеждат около 1,5% от ОПП в региона и над 8% от продукцията им в страната. В региона се произвеждат едва 1,9% от обувките в страната/предпоследно място/. Основните центрове са Русе/обувки и лицеви кожи/ и Търговище/груби кожи/.

Й/. Шивашката промишленост произвежда около 1,5% от ОПП в региона и около 13% от продукцията на отрасъла в страната. По-големите шивашки предприятия се намират в

Русе/основно дамска конфекция/,Бяла/костюми от полиестерна коприна/,Силистра,Попово,Търговище и Разград..Основната част от тези предприятия са приватизирани.

В региона е застъпена и **Полиграфическата промишленост**/в областните центрове/,но делът ѝ в ОПП е незначителен-едва 0,1%.

Енергетиката е слабо представена в региона,тъй като липсват местни енергийни ресурси.По производство на електроенергия Североизточния Придунавски регион е на последно място в страната .В него се произвеждат едва 0,8% от електроенергията в страната ни и се налага внос от Източния Тракийско-Родопски. Енергетиката е представена от 2 ТЕЦ в Русе и ДЕЦ в Силистра и Разград.

2.Селско стопанство.

Отрасълът е водещ в Първичния икономически сектор на региона.Неговото развитие е благоприятствано от почвено-климатичните,

стопански и демографски условия и ресурси.

Регионът разполага с около 6,3млн.дка обработваема земя/95% са ниви/,или 13,5% от обработваемата земя в страната.Обработваемите площи са около 59% от територията му, или делът им е значително над средния за страната. Равнинно-хълмистият релеф на територията му позволява широкото използване на селскостопанска техника,поради което в него се намират около `14% от тракторите и над 14% от комбайните в страната. Същевременно около 80% от обработваемата земя в региона са посевни площи. Всичко това в крайна сметка е определило и водещото място на **Растениевъдството**.

Водещ подотрасъл на Растениевъдството е отглеждането на Зърнени култури. Те заемат над 62% от посевните площи в региона.Сред тях водещи са **пшеницата и царевицата.** В региона се добива 16,6% от пшеницата/2-ро място в страната/ и 24% от царевичното

зърно./2-ро място след Североизточния Приморски регион/. Наред с тези култури се отглеждат още ръж, ечемик, фасул, овес, фуражен грах, соя. Съществува изразена специализация на отделните области в отглеждането на отделни зърнени култури. Основната част от пшеницата и царевичата се добиват в Силистренска и Търговишка области. Отглеждането на соя и ечемик е застъпено в Русенска област, а на фасул и фуражен грах - главно в Разградска област.

Техническите култури заемат 18% от посевните площи в региона. Отглеждат се основно слънчоглед, тютюн и захарно цвекло. Регионът дава около 19% от слънчогледа/2-ро място в страната/, над 14% от ориенталския тютюн/3-то място/ и над 17% от захарното цвекло в страната/3-то място в страната/. Основната част от добивите на слънчоглед са в Разградска и Търговишка област, а на захарно цвекло - в Русенска област. Тютюн се отглежда основно в Търговишко и Разградско, а в района на Тутракан върху ограничени площи се отглежда коноп.

Зеленчуковите култури, картофите, дините и пъпешите заемат около 4,5% от посевните площи в региона. От зеленчуковите култури се отглеждат : **домати, краставици, зелен и червен пипер, зрял кромид лук, зеле, зелен фасул и др. В региона** се добиват около 12% от зеленчуците в страната/над 9% от доматиите, около 17% от краставиците, 10% от зеления пипер, около 25% от червения пипер, 17% от зелето и 12% от зеления фасул/. По производството на зеленчуци обаче той отстъпва на Западния Тракийско-Родопски регион и на регионите граничещи с Черно море.

Регионът е и сред основните производители на дини и пъпеша в страната. В него се добиват над 15% от тези култури/4-то място в страната/. Отглеждането на картофи е застъпено основно в Търговишка област, като се добиват едва 3% от картофите в страната ни.

Многогодишните плодови и ягодови насаждения заемат 4,5% от обработваемите земи в региона. По производството на плодове/около 10% от добитите в страната/ регионът е на 5-то място в страната. В него се добиват 4,6% от ябълките, над 10% от гроздето, 10% от сливите, почти 30% от ягодите в страната. Той е основен производител на кайсии в страната/основно Силистренско/ и на орехи/повсеместно/. Съществува изразена специализация на отделните области в отглеждането на плодове. Основни лозарски райони са Русенско и Търговишко, докато като овощарски райони изпъкват Силистренско и Разградско. Отглеждането на ягоди е застъпено в Търговишко, Разградско и Силистренско.

Фуражните култури заемат над 14% от посевните площи в региона. Отглеждат се основно силажна царевица и люцерна. По производство на силажна царевица региона е 1-ви в страната/около 25% от общия добив/, а по производство на люцерна/над 18%/ той е 2-ри сред Северния Централен регион. Наред с тези култури се отглеждат още репко и кръмно цвекло. Основни производители на фуражи са Русенска и Разградска области.

Животновъдството в региона осигурява населението и обработващите промишлени отрасли с ценни храни и суровини. Неговото развитие се основава на богатата фуражна база.

Водещ подотрасъл е **Говедовъдството**. В региона се намират над 13% от говедата в страната/4-то място/ и само 4% от биволите. Основната част от едрия добитък се отглежда в Търговишко и Силистренско. Подотрасълът осигурява около 86% от млякото и около 20% от месото в региона.

Овцевъдството също е добре застъпено, въпреки че липсват планински пасища. Тук се намират над 13% от овцете в страната/4-то място/. По-голямата част от тях се отглеждат пасищно в Търговишка област. Подотрасълът осигурява 10% от овчето мляко и над 14% от вълната в страната.

Въпреки професионалните особености на населението в региона, сравнително добре развито е и **Свиневъдството**. Тук се намират над 10% от свинете в страната/основно в Русенска област/.

В региона се намират и значителна част от птиците в страната/около 14%/. Развитието на подотрасъла е благоприятствано от богатата фуражна база.

В Североизточния Придунавски регион се отглеждат още **кози**/11% от страната/, **коне**/над 17% от страната/, **магарета**/над 13%/.

мулета и катъри/

10% от страната/,

зайци/

над 13% от страната/ и

пчели/

около 17% от пчелните семейства в страната/.

В региона има благоприятни условия и за развитието на **риболова**/основно по река Дунав/.

3. Транспорт.

Този отрасъл е водещ сред отраслите от Третичния икономически сектор, поради географското положение на региона и благоприятните условия за строителство на транспортната му инфраструктура. Развити са почти всички видове транспорт, характерни за страната ни.

Водещ транспортен отрасъл е **Железопътния транспорт**. Дължината на ж.п. мрежа в региона е около 350 км. Линията Горна Оряховица-Русе е с национално значение, тъй като чрез нея страната ни се свързва с Румъния, Украйна, Русия и Молдова. С национално значение са и линиите Попово-Търговище/отсечка от линията София-Горна Оряховица-Варна/и Русе-Каспичан. С регионално значение е отсечката Самуил-Силистра.

Автомобилният транспорт е с нарастващо значение за региона, тъй като той е значително по-бърз и удобен в сравнение с ж.п. транспорта. Дължината на шосейната мрежа в региона е 3960 км, или 10,6% от пътната мрежа в страната ни. Нейната гъстота е 366 км/1000 км², при 336 км/км² за страната ни. Над 94% от пътищата са с твърда настилка, но все още първокласните пътища имат по-нисък дял от средния за страната - само 7,6% от пътищата в региона. С най-голямо значение за региона са пътищата Русе-В.ЮТърново, Русе-Плевен, Русе-Кубрат-Силистра, Русе-Разград-Шумен, Антоново-Омуртаг-Търговище-Шумен.

В региона е развит и **речния воден транспорт**. В град Русе се намира управлението на българският речен флот. С максимално значение са пристанищата в Русе, Силистра и Тутракан.

До края на 80-те години региона се отличаваше и с развит **въздушен транспорт**. През този период се поддържаха редовни въздушни линии от София до Русе, Силистра и Търговище. Днес тези летища се използват епизодично.

През територията на региона преминава трасето на газопроводния пръстен на страната ни. Градският транспорт е представен от автобусни и тролейбусни/Русе/ превози в по-големите селища .

4.Съобщения. Съобщителните връзки в региона са сравнително добре изградени. На територията му функционират 344 ПТТС и 107 агентства, които обслужват всичките селища. В него са регистрирани 8,5% от телефонните постове в страната. Основен комуникационен център е град Русе. В него функционира и регионално студио на НТ.

5.Туризм. В региона е развит основно познавателния туризъм, както и т.н. "транзитен" туризъм. Природните ресурси за развитието на туризма са значителни, но не се използват пълноценно. В територията на региона има 1 народен парк, 3 резервата, 158 природни забележителности, 4 защитени местности. С най-голяма атрактивност се отличават резервата "Сребърна" и каньоновидната долина на река Русенски Лом.

Регионът разполага и със значителни антропогенни туристически ресурси, сред които изпъкват Червенската крепост, мостът на река Янтра при Бяла, скалните манастири край Иваново и редица други обекти. В територията му се намират 76 исторически обекта, или около 8% от всичките в страната ни.

Краткотрайният отдих на населението от региона е ориентиран основно към Дунавското крайбрежие. Като цяло обаче МТБ на туризма в региона е твърде ограничена. В територията му няма почивни домове, а средствата за подслон са едва 32, или само 4% от всичките в страната.

Материалната база на **здравеопазването** е представена от 19 болнични заведения, / 5 са диспансери, / 60 детски ясли, 98 аптеки. Задоволеността на населението от региона с лекари и зъболекари е значително под средните показатели за страната. Това влияе силно върху нивото на смъртността /обща и детска/ в региона.

Инфраструктурата на **образованието** е представена от 456 учебни заведения, от които 4 са колежи и 1 ВУЗ /Технически Университет в Русе с филиал в Силистра/. В Търговище има филиал на Югозападния Университет /Благоевград/. Броят на учащите се бързо намалява през последните 10-тина години, като днес той е около 100000д. от които 8000 са студенти.

Североизточният Придунавски регион има сравнително недобре развита търговска мрежа, което се дължи до голяма степен на слабото развитие на туризма в територията му. По брой на търговските обекти и по обем на продажбите в тях региона е на предпоследно място в страната /пред Северозападния регион.

Културната инфраструктура е представена от **8 театъра, 12 кина, 14 музеи , 489 читалища и 895 библиотеки.** По тези показатели региона е сред първите в страната, което е доказателство за наличието на традиции в тази област. Като културен център изпъква град Русе, който има вековни традиции в тази област.

VI. Място на региона в НС.

Под влиянието на географското си положение, природните и демографските си ресурси региона заема водещо положение сред останалите региони в производството на селскостопански машини, касови апарати и калкулатори, бои и лакове, електронни играчки, стъкло и порцелан, мая и лимонена киселина, сирене и кашкавал, кайсии и зарзали, соя, захарно цвекло и редица други важни за страната стоки. Всичко това определя важното място на неговото стопанство в НС.

VII. Връзки на региона.

Видът и интензивността на тези връзки се определят от стопанската специализация на региона и демографските му ресурси.

Вътрешнорегионалните връзки са определени от различната специализация на отделните административни области, както и от производствените връзки между Селското стопанство, ХВП и Леката промишленост, между Машиностроенето и Селското стопанство и др.

Връзките на региона са най-тесни с Югозападния, Североизточен Приморски, Северен Централен и Източния Тракийско-Родопски региони. За тях и за чужбина се изнасят селскостопански машини, стъкло, порцелан, вина, ракии, машинни масла, олио, латекс, бои, антибиотици, акумулатори, печатни платки, корабно оборудване, детски играчки, касови апарати, калкулатори и др.

От другите региони в страната и от чужбина се внасят метали, нефт, газ, електроенергия, дървесина, горива и др.

VIII. Териториално-административно деление и основни селища в региона.

В административно отношение региона се разделя на 4 области/Русенска, Силистренска, Разградска и Търговишка/ и 27 общини/ 8 в Русенска, 7 в Разградска, 7 в Силистренска и 5 в Търговишка област/.

Основната част от стопанските и демографските ресурси на региона са концентрирани в **Русенска област**. Тя има територия от 2783,8 км² и население 277066 д./37,3% от населението на региона/. Стопанството ѝ е специализирано в производството на селскостопански машини, речни кораби, копринен текстил, бои, латекс, мебели, оборудване за добивни и преработващи промишлени отрасли. Областта има сравнително най-развита търговска мрежа и инфраструктура на транспорта, здравеопазването и образованието в сравнение с останалите административни области в региона. В територията ѝ се намира и основната част от МТБ на Туризма в региона.

Най-голямата община в областта е Русенската/183900ж./Естествен център на областта и региона е град **Русе**/166470ж./Той е най-големият ни дунавски град и същевременно най-красив.

Русе се развива на мястото на старата римска крепост “Сексагинта приста” при вливането на река Русенски Лом в Дунав. От 1431г. датира сегашното му име. По време на турското робство градът е наричан Русчук.

По времето на робство Русе е бил основния търговски център на българските земи и чрез него са се осъществявали стопанските и културни им връзки с Централна и Западна Европа. За издигането на града допринасят избирането му за административен център на “Туна вилает” през 1864г.,пускането в експлоатация на ж.п.линията Русе-Каспичан-Варна през 1866г. и прокарването на трасетата на много пътища към Търново,Варна и другите по-големи селища в страната.Преди Освобождението градът е втори по големина в българските земи след Пловдив.

След 1878г. Русе бързо се развива като индустриален и културен център основно под въздействието на благоприятното му географско положение. В началото на 30-те години той става център на параходството “Българско речно плаване”.,а през 1931г. името му е сменено от “Русчук” на Русе. Още преди Втората световна война Русе се превръща в един от основните индустриални центрове на България.В него са построени предприятия за бензини и масла,пластмаси,селскостопански машини,ремонт на вагони и локомотиви,текстилни изделия,захар,брашно,консерви,кожени изделия и др.

След Втората световна война много от производствата са уедрени и разширени. Построени са и нови предприятия за речни кораби,мебели,инвестиционно машиностроене,металорежещи машини,металообработка,производство на храни,безалкохолни и спиртни напитки,чорапи и др. За развитието на селището през този период допринася и пускането в експлоатация моста над Дунав,както и функционирането на фериботната линия за товарни автомобили през последните няколко години. След 1989г. в града бе изградена свободна безмитна зона, което е във връзка с благоприятното му географско положение и наличието на сравнително добре изградена инфраструктура.

Успоредно с индустриалното си развитие,през последните десетилетия Русе доразви и културните си традиции.В него има опера,театри,читалища,симфоничен

оркестър, музеи/свързани главно с национално-освободителните ни борби/ и редица други културни институции.

Русе е и университетски град. В него се намира Технически Университет с множество хуманитарни специалности/Европеистика, Икономика, Право и т.н./. В града функционират и научни институти по селскостопанско машиностроене, земеделие и др.

Русе разполага и с редица болнични заведения, които имат дори надрегионално значение. Такава е Военната болница и др. През последните 10-тина години населението на Русе намалява с бързи темпове, което се дължи на емиграциите и миграциите към други региони на страната, поради влошената екологична обстановка в града и неговата околност.

На второ място по население в областта е **община Ветово./19700ж./**. Неин център е **град Ветово/5140ж/**. Той е център на община с изявена селскостопанска специализация.

Община **Бяла** има 17900ж. Стопанството ѝ е специализирано в производството на бои, латекс, каучукови изделия, редуктори, шивашки изделия, вина и храни в прясно и преработено състояние. **Град Бяла/10620ж/** е втори по големината в Русенска област. Селището е разположено на 2-та бряга на река Янтра. През 19 век на реката е построен мост от Кольо Фичето, който днес е главната забележителност на града. По времето на Руско-Турската освободителна война в селището се установява щаба на ген. Гурко. Днес къщата е превърната в музей.

Град **Ветово/5140ж/** е център на едноименната община. Той е със земеделски облик и един от малкото градове в региона и областта с положително миграционно салдо. В община Ветово се включва и град **Сеново/1914ж/**, който има изцяло земеделски облик.

Град Две могили/4920ж/ също е общински център и център на богатата селскостопанска околност /лозя, царевича и др./. В близост до града се намира Червенската крепост - една от най-големите крепости в Средновековна България.

Град Борово/2690ж/ е общински център и има селскостопанска специализация на стопанството си.

Разградска област има територия 2646,1 км² и население 165780д./22,3% от населението на региона/. През последните 10 години населението намаля значително поради емиграциите към Турция и Западна Европа. Стопанството на областта е с изявена специализация в Селското стопанство,ХП,ХВП,Машиностроене. На територията ѝ са формирани 7 общини. С максимални стопански и демографски ресурси изпъква **Разградската община.**

В нея живеят 37,7% от жителите на областта и 8,4% от населението на региона. Стопанството ѝ е специализирано в ХП,ХВП,стъкларска и порцеланово-фаянсва промишленост,дървообработваща.Център на областта и общината е **град Разград/41150ж/.**

Той е наследник на римската крепост “Абритус”.Издига се като гарнизонно, занаятчийско и търговско селище през периода на Турското робство. През този период са били развити ковачеството, кожухарството, абаджийство. За издигането му допринася и пускането в експлоатация на ж.п.линията Русе-Каспичан-Варна през 1866г. След 1878г. Разград остава задълго изолиран от индустриалния подем в България. В началото на ХХв.са построени няколко тухларни и маслodobивни работилници. След Втората световна война в града се развиват ХП, стъкларската и порцеланово-фаянсовата промишленост,ХВП,производството на авточасти и др. Основните предприятия,които дават днес облика на стопанството в града са “Антибиотик”,Винпром,стъкларския завод и др. От 1959г. Разград е административен център на едноименния окръг, което допринесе за стопанското ,културното и демографското му развитие. Днес в него има театър,симфоничен оркестър,множество начални и средни училища.

Разград е и транспортен център. През него преминават ж.п.линията Русе-Варна и важни шосейни пътища/Русе-Шумен,Разград-Силистра,Разград-Кубрат,Разград-Търговище/.

През последните 10 години населението на града е намаляло с над 12000д. основно за сметка на емиграциите.

Община **Исперих/28050ж./** е втората по големина в Разградската област. Стопанският ѝ облик се определя от порцеланово-фаянсовата и ХВП. Център на общината е г

рад Исперих/10600ж/.

Селището е ж.п.гара на линията Самуил-Силистра. Стопанският му облик се дава от ХВП. В селището има и предприятия за ремонт на сторителни машини, порцелан, фаянс, текстил и др.

Община Кубрат има 26100ж. Стопанството ѝ е специализирано в земеделие, ХВП, машиностроене. Център на общината е град **00ж/**

Кубрат/94

който получава статута си през 1949г. Сега в селището има предприятия за дървообработващи машини, селскостопански машини, електроизолационни материали и др. В Кубрат има няколко общообразователни и специални училища.

Община **Лозница/16600ж/** е четвърта по големина в разградска област. Неин център е **град Лозница/2840ж/**, който е със земеделски облик.

Община **Завет/13100ж/** също е със земеделска специализация. Нейният център е град **Завет /3800ж/.**

Община Цар Калоян има 9400ж.. **Град Цар Калоян/4600ж/** е със земеделски облик.

Община Самуил/9600ж/ е единствената община в областта с център селско селище.

Силистренска област има територия 2844,4 км² и население 153650д./20,8% от населението на региона/. Стопанството ѝ е с промишлено-аграрен облик. В областта се намират 7 общини/Алфатар, Главиница, Дулово, Кайнарджа, Силистра, Ситово, Тутракан/.

С най-големи стопански и демографски ресурси е **община Силистра/67750ж/.** Стопанският ѝ облик се дава от Електронната промишленост, ХВП, Текстилна, Дървообработваща промишленост. Център на общината и областта е **град Силистра/44800ж/.**

Той е наследник на римската крайдунавска крепост “Дуросторум”. Преди 1878г. е занаятчийски и административен център. След Освобождението се развива основно като административен и земеделски център, като остава встрани от основните пътни артерии в страната ни. За западането на Силистра “допринася” и включването му в пределите на Румъния през периода 1913-1940г.

След Втората световна война Силистра се развива като индустриален център, след като в него бяха построени редица индустриални предприятия от Електронната, Текстилната, мебелната, дървообработващата и ХВП. Днес по-големите индустриални предприятия са “Леспром”/дървообработване/, “Камъшит”/мебели, осветителни тела, сувенири и др./, предприятията за касови апарати и калкулатори, за технически каучукови изделия, Винпром и др. За нуждите на “Леспром” бе построено ново пристанище.

В града има театър, читалища, различни учебни и болнични заведения. В Силистра има филиал на Техническия Университет в Русе и ПВУ за подготовката на начални учители. Силистра е изходен пункт за посещения на резервата “Сребърна”, който е основния туристически ресурс в областта. Въпреки индустриалното си и културно развитие, през последните 25 години населението на града е намаляло с около 15000д., главно за сметка на изселванията към други региони и страни.

Втора по големина община в областта е **Дуловската/32900ж/**. Неин център е **град Дулово/7300ж/**.

Той е важен транспортен възел. През него преминава ж.п. линията от Самуил за Силистра и шосейни пътища за Разград, Шумен, Силистра и Русе. В града функционират предприятия за фураж, чугунени отливки, земеделски инвентар.

Третата по големина община в областта е **Тутраканската/20400ж/**. Стопанството ѝ има индустриално-аграрен облик. Център на общината е **град Тутракан/10800ж/**.

Той също е наследник на римска крайдунавска крепост. До 1878г. се развива като занаятчийски, риболовен и пристанищен център. Стопанският му облик се запазва и през годините до Втората световна война. През последните 40 години градът се разви значително в индустриално отношение с построяването на предприятия за лодки, печки и газови уредби, текстил и трикотаж, електронагреватели, консерви. Поради поддържането на относително висока безработица през последните 10-тина години населението му бързо намалява с около 25%.

Община **Главиница** има население от 14800д. Нейният център **град Главиница/2200ж/** има земеделски облик.

Общините **Ситово/7300ж/и Кайнарджа/6140ж/** имат за центрове села.

Община Алфатар/4390ж/ е най-малката в областта. Нейният център **град Алфатар/2227ж/** има земеделски облик на стопанството си.

Търговищка област има територия 2553,2 км² и население 145284д., или 19,6% от населението на региона. Стопанският ѝ облик се дава от ХВП, Машиностроенето, дървообработването, текстилната и трикотажна промишленост. На територията ѝ са формирани 5 общини/Антоново, Омуртаг, Опака, Попово и Търговище/.

С максимални стопански и демографски ресурси е **община Търговище**. В нея живеят 62000д., или 42,5% от населението на областта.

Неин център и център на административната област е **град Търговище/39900ж/**. Селището е разположено на река Врана и е с кръстопътно географско положение. От него излизат пътища за Котел, Шумен, Разград, Попово. Търговище е ж.п. гара на линията София-Варна и през него преминава първокласния път от столицата за Шумен и Варна. Появата му датира от периода на I-та българска държава, но по-голяма известност получава през XVIIIв., когато в него се провежда панаир. Преди 1878г. Търговище се е наричал Ески Джумая. След Освобождението градът се развива като център на богатата земеделска околност и се развиват кожарската и хранителна индустрия.

След Втората световна война в Търговище са построени предприятия за акумулатори, машини за хранителната индустрия, пътни и строителни машини, шивашки изделия, мебели и дограма, тухли и цигли., храни и напитки. Днес с най-голям дял в индустриалното производство са ХВП/вина, ракии, консерви, месо и месни произведения, безалкохолни напитки/, Електротехническата

промишленост/акумулатори,хладилни инсталации/, мебелната промишленост,промишлеността за строителни материали/тухли и цигли/,машиностроенето/корабно оборудване/, трикотажната и текстилна промишленост и др.

Край Търговище има гражданско летище,което се използва епизодично. В града функционира филиал на ЮЗУ/Благоевградски университет/.

Втората по големина община в областта е **Поповската/39700ж/**.Стопанският ѝ облик се дава от машиностроенето,ХВП,Текстилната и Шивашка промишленост.Нейният център **град Попово/19135ж/**

е втори по големина град в областта. Неговото развитие се дължи на пускането в експлоатация на ж.п.линията София-Варна. До 1880г. селището има статут на “село” и е имало едва 1100ж. От началото на ХХв. Попово получава административни функции като околийски център, което допринася за развитието му. Сега градът е с индустриален облик. В него функционират предприятия за корабно оборудване,ремонт на земеделски машини,тухли и цигли,текстил,олио,брашна и фуражни смески.През последните 10-тина години населението му намалява с относително ниски темпове на фона на останалите градове в областта и региона.Това се дължи главно на стабилността в икономиката му.

Община **Омуртаг/26950ж/** е третата по големина в областта. Стопанският ѝ облик се определя от машиностроенето,ХВП,текстилната промишленост. Центърът на общината град **Омуртаг/8830ж/** е разположен в близост до първокласния път от София за Варна. До 1934г. селището се е наричало Осман пазар. Развитието му е с бързи темпове от началото на 60-те години когато са построени предприятия за ремонт на автобуси и камиони,за шивашки изделия и консерви.

Община **Опака** има население от 8400д., като само в административният ѝ център град Опака живеят 3400д, или 40% от жителите ѝ.

Община **Антоново/8220ж/**е най-малката община в областта.Град Антоново/1968ж/ има аграрни функции и облик. Разположен е на първокласния път София-Варна и неговото разклонение за Попово.

IX. Проблеми и перспективи за развитие на региона.

Основните проблеми в развитието на региона през последните 10-тина години са свързани с намаляването на индустриалното и селскостопанско производство, поради преориентирането на външните пазари и стесняването на вътрешните пазари за продукцията им.

Важен проблем е и демографският /намаляването на населението в региона поради изселванията към Турция и другите региони от страната/.

Все още не е решен и екологичният проблем на селищата край река Дунав/Русе, Силистра и др./, които се замърсяват от трансгранични замърсители/основно от Румъния/.

Важен проблем е и неразвитата енергетика в региона.

Като проблем, който се отразява негативно върху стопанското и демографско развитие на региона и страната ни е липсата на транспортни връзки през река Дунав, които да облекчат потока през Русе.

Липсата на средства за земеделието и забавения процес на връщане на земите е друг важен проблем за региона, тъй като земеделското производство е спаднало значително във връзка с посочените причини.

В крайна сметка решаването на тези и редица други проблеми ще спомогне за стопанското развитие на региона и спирането на процеса на депопулация в много от неговите общини.